

Krav på konsekvent samordnat förfrågningsunderlag

En av de mest grundläggande bestämmelserna i AB 04 är AB 04 kap 1 § 1. Den anger att omfattningen av kontraktsarbetena bestäms av kontraktshandlingarna. Konsekvensen av bestämmelsen är att arbeten som inte finns upptagna i kontraktshandlingarna inte ska omfattas av entreprenörens åtagande. En entreprenör som ska tillhandahålla arbetet kan därvid vara berättigad till ersättning utöver kontraktssumman.

Vid utförandeentreprenader svarar beställaren för projekteringen och entreprenören utför entreprenaden i enlighet med de handlingar beställaren tillhandahåller. I regel upphandlar entreprenören i sin tur arbetena av ett antal underentreprenörer inom olika fackområden så som exempelvis Mark, VVS, Bygg och El mm. Förfrågningsunderlaget utgör underlaget för anbudsgivningen och det är i sin tur normalt uppdelat i fackområden.

Det är av stor vikt att förfrågningsunderlaget är utformat så att underentreprenören, när han ska avge anbud, inte ska behöva tveka om vad som ska ingå i hans åtagande. En underentreprenör som ska avge anbud för exempelvis markarbeten bör kunna utgå ifrån att alla de uppgifter som berör markarbetena återfinnes i de handlingarna i förfrågningsunderlaget som delats in i fackområdet för markarbete. Uppgifter som återfinnes på för handlingarnas systematik främmande platser, bör i regel inte anses omfattas av markentreprenörens åtagande. Det kan rimligtvis inte åligga markentreprenören, om inte särskild hänvisning har lämnats, att studera andra fackområden för att kunna bedöma vad som ska ingå i hans kontraktsarbete.

Kravet på att ett förfrågningsunderlag ska vara konsekvent samordnat – dvs bl a att uppgift och föreskrift ska finnas på rätt plats – är vedertaget i byggbranschen och kommer bl a till uttryck i kommentaren till AB 04 kap 1 § 2:

"Att kontraktshandlingarna kompletterar varandra är ett uttryck

för principen att arbete som ska omfattas av entreprenörens åtagande enbart behöver redovisas på ett ställe i kontraktshandlingarna. Förutsättning för detta är i sin tur att handlingarna är upprättade efter god sed, bl a lämpligt och konsekvent samordnade, eller – om så inte är fallet – att entreprenören i anbudsskedet i varje fall inte ska behöva missta sig på vilka arbeten som ska ingå i hans åtaganden. Undantaget "om inte omständigheterna föranleder till annat" syftar på sådana fall där man inte rimligen av entreprenören kan begära att han i anbudsskedet borde ha insett viss förpliktelse."

Vad en entreprenör rimligen borde ha insett under anbudsskedet ska ses mot bakgrund av att förfrågningsunderlaget normalt är mycket omfattande – ofta utarbetat under en period om ett halvår till ett år – och att anbudsgivaren har en till några veckor på sig för att kalkylera och lämna anbud på entreprenaden. Anbudsgivaren ska sålunda inte behöva läsa förfrågningsunderlaget korsvis fram och tillbaka, utan ska kunna förutsätta att de uppgifter och föreskrifter som avser det fackområde som berör anbudsgivaren återfinnas på sitt naturliga ställe.

I råd och anvisningar till alla AMA s 48 f föreskrivs följande:

"Handlingarna avseende ett projekt kompletterar varandra. Av detta följer att en uppgift behöver endast anges i en handling på ett ställe. För att få ordning och reda i redovisningen bör man också undvika att ange uppgifter på mer än ett ställe. Handlingarna ska vara samordnade. Av kravet på samordning följer att en uppgift bör redovisas där man har berättigad anledning att förvänta att den finns. Har särskilda handlingar iordningsställt för ett visst arbete ska man kunna utgå från att alla uppgifter om det ifrågavarandet arbetet finns redovisade i dessa handlingar."

Kommentaren till AB 04 kap 1 § 2 fortsätter enligt följande:

"Bestämmelserna är skrivna med utgångspunkt i delade entreprenader. Att de olika kontraktshandlingarna är sinsemellan samordnade mellan olika fackområden är

beställarens ansvar.

Även vid generalentreprenader gäller att beställaren är ansvarig för att handlingarna är konsekvent uppdelade i fackområden och sinsemellan samordnade. Därav följer att den beställare som avser att låta visst arbete inom ett fackområde, exempelvis håltagning, ingå i åtagandet inom ett annat fackområde, måste se till att håltagningsåtagandet framgår av de handlingar som är avsedda för respektive fackområde. I annat fall kan den entreprenör som ska tillhandahålla arbetet vara berättigad till ersättning utöver kontraktssumman.”

Anbudsgivning är ett kostsamt inslag för åstadkommande av konkurrens i byggsektorn. Förfrågningshandlingar bör därför vara upprättade på ett sådant sätt att bedömningen av anbudsobjektens omfattning underlättas och därmed kostnaderna för anbudsgivning inte blir högre än nödvändigt. Om det inte finns särskilda föreskrifter eller hänvisningar i de handlingar som gäller visst fackområde bör det sålunda, enligt min mening, inte åligga en entreprenör vid sin prissättning av anbud att behöva ta del av handlingar avseende andra fackområden för att förvissa sig om vad som ska omfattas av kontraktsarbetena.